

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการ ลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหาร เพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย(say no to foam) ปี 2557-2560

สุชาติ สุขเจริญ, เอกชัย ชัยเดช
สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการงดใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหารร้อนหรือมีไขมันเพื่อเป็นตัวอย่างให้ส่วนราชการอื่นและประชาชน โดยนำร่องในการเลิกใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหาร และกระทรวงสาธารณสุขมอบให้กรมอนามัยเป็นหน่วยงานหลักในการรณรงค์ลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหารตั้งแต่ปี 2557 สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหารเพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าอาหารและผู้บริโภค เกิดความตระหนักลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตั้งแต่ปี 2557-2560

กระบวนการสร้าง KM/Innovation

การดำเนินงานโครงการรณรงค์ ลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหารเพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย (say no to foam) จุดเริ่มต้นในปี 2557 : การขับเคลื่อน Anamai Model โดยใช้รูปแบบกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC: Appreciation Influence Control) ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ และภาคเอกชนดำเนินการรณรงค์ภายในร้านอาหารและตลาดนัดของกระทรวงสาธารณสุขและจากต้นแบบการรณรงค์ภายในกระทรวงสาธารณสุขที่ประสบความสำเร็จ **ขยายพื้นที่ต่อในปี 2558** : หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขต้นแบบ โดยกรมอนามัยได้กำหนดกลยุทธ์ (1) กำหนดพื้นที่ปลอดการใช้โฟมบรรจุอาหาร (2) การใช้วัสดุทดแทนโฟมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ (3) ปฏิเสธการใช้โฟมทุกรูปแบบ **ปี 2559** : เสริมความรู้-สร้างองค์กรต้นแบบ-ขยายพื้นที่ปลอดโฟม 100% (2ส 1ข) ยึดแนวทางเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายและลดความเสี่ยงจากการใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหาร รวมถึงสร้างพื้นที่ต้นแบบ 4 ภาค ณ จังหวัดลำปาง ขอนแก่น ตรัง และชุมพร

ผลสำเร็จของ KM/Innovation ประเมินผล/คุณค่าของ KM/Innovation

ผลสำเร็จ ปี 2557 เกิด Anamai Model และประกาศเป็นพื้นที่ปลอดโฟม 100% เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2557 (ระยะเวลาดำเนินการ 10 เดือน) ปี 2558 ผลการประเมินมีองค์กรปลอดโฟม 100% จำนวน 130 แห่ง/9,492 สาขา ปี 2559 ผลการประเมินมีองค์กรปลอดโฟม 100% จำนวน 816 แห่ง/12,522 สาขา และ ปี 2560:**ชุมชนต้นแบบปลอดโฟม 100%** ขยายการดำเนินงานสู่การสร้างชุมชนต้นแบบปลอดโฟม ผลการประเมินมีองค์กรปลอดโฟม 100% จำนวน 1,321 แห่ง/15,019 สาขา (มีชุมชนต้นแบบ 325 แห่ง) โดยปัจจัยความสำเร็จ 1)ระดับนโยบาย กรมอนามัยได้ขับเคลื่อนนโยบายตาม Road Map Say No to Foam ปี 2557 - 2560 สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ สื่อประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดกระแสความตื่นตัวในการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง 2)ระดับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ให้ความร่วมมือ เกิดความตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหาร ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 3)ระดับชุมชนและประชาชน (1) เกิดความตระหนักของชุมชนและผู้บริโภคมีความใส่ใจสุขภาพของตนเอง คนรอบข้าง และร่วมมือรักษาสิ่งแวดล้อม (2) การเข้าถึงช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Social Media หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน แผ่นพับ ไลน์ และการบอกต่อ เป็นต้น

แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด

จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเผยแพร่แนวทางการลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟม (Polystyrene) บรรจุอาหาร เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้นำไปดำเนินการใช้ส่วนที่เกี่ยวข้อง